

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационния труд на Иваничка Николова Буровска в професионално направление 1.3. Педагогика/методика на обучението по химия от проф. дхн Борислав Тошев, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. За дисертационния труд

Дисертационният труд на Иваничка Николова Буровска, задочен докторант в Учебно-научната лаборатория по химическо образование и история и философия на химията, Катедра по физикохимия при Софийския университет „Св. Климент Охридски“, с ръководител проф. д-р Стефан Цаковски, е на тема: „Качество на ранното обучение по природни науки“. Той е разработен в четири глави и включва девет приложения. Приложенията са тестови задачи върху „Вещества и превръщане на веществата“ за пети и шести клас, тестови задачи по химия и опазване на околната среда за седми клас и оригинални експертни карти за тяхната оценка. Дисертацията е изградена върху три публикации, две от които са в *Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education* – единственото българско списание в науката за образованието, чийто статии се реферерират и индексират в световни вторични литературни източници и има импакт ранг (SJR(2014)=0,210) индекс на Хирш, $h=7$ (SCOPUS).

В последните години обучението по природните науки претърпя големи промени и се оказва в центъра на новата наука за образованието, която амалгамира в себе си старите основни педагогически дисциплини. Навярно главната причина за особената роля на теорията и методологията на преподаването и обучението по природните науки и математиката в науката за образованието е силно обезпокоителния факт за намаляване на интереса на младите поколения към природните науки

в световен мащаб, което поставя под риск научното и технологичното развитие на човечеството и води до драматично намаляване на грамотността на цялото население. В България това явление вместо да затихне увеличава своя размах. Съществуват „вътрешни“ причини за това със съдържателни и нормативни измерения. Информационният баласт в учебниците, държавните образователни изисквания и учебните програми и излишното теоретизиране в уроците по предмета с невъобразимото смесване на трите основни подхода в обучението по химия – макроскопски, микроскопски и семиотичен, несъобразено с възрастта на учениците, лишава обучаваните от възможността да усетят очарованието на науките за неживата и живата природа; те не могат да почувстват връзката между природните явления, които формално могат да изглеждат различни – в резултат на преден план излиза отегчението от обучението и трайната загуба на интерес към него.

Така очертаният сложен проблем по мое мнение има само едно решение – акцент върху ранното обучение по природни науки: ако ранното обучение по природни науки се организира адекватно върху нови принципи, различни от традиционно използваните в обучението по тези предмети в средното училище с изграждане на интегрален учебен предмет, с акцент върху учебния експеримент, с анализ на културните аспекти на науката и нейните носители – тогава учениците ще могат да развият интерес към природните науки и някои от тях ще имат и мотивацията да разширят знанията си по предмета в по-късните етапи на обучението си.

В тази насока България няма никакъв успех – „Човекът и природата“ се развива на модулен принцип и учителството няма подготовката да преподава предмета по модерен начин с учебно-изследователски подход и с идеите на конструктивизма.

На този фон дисертацията на г-жа Иваничка Буровска изглежда е в началото на формиране на нов поглед върху реализирането на ранното обучение на предмета в България. Разбира се изследването засега остава в предварителната си фаза, като е спестени сериозната критика на състоянието на предмета в България. Но дори в този вид текстовете на г-жа Буровска могат да бъдат много полезни на ангажираното в тази дейност учителство. Несъмнено успехът на обучението зависи и от инструментите за оценка на постиженията на учениците и затова предложените тестове и експертни карти за оценка, заедно с коментарите върху тях, следствие на внимателно организирани образователни експерименти, могат да принесат голяма практическа полза, въпреки че проблематиката не е анализирана в нейната пълнота – всъщност в дисертацията проблеми във от химията не са разгледани.

2. За личния принос на кандидата

Иваничка Николова Буровска (45) е от гр. Ловеч. Завършила е Шуменския университет „Константин Преславски“ (тогава Висш педагогически институт) през 1993 г. с учителска правоспособност по биология и химия. Понастоящем тя е старши експерт по природни науки и екология в Регионалния инспекторат по образование в гр. Ловеч. Като специалист от практиката г-жа Буровска познава добре нормативната основа на природо-научното образование в България, познава учителите по природните науки, за които отговаря, владее в много добра степен устната и писмената научна комуникация, говори ясно и аргументирано, учителите имат доверие в нея, има опит в участието и организирането на национални и регионални конференции и семинари с учители. Всичко това ѝ позволи да развие своите изследвания и да напише своята дисертация с високо качество.

Иваничка Буровска е амбициозна, упорита, експедитивна и инициативна в работата си, има добра химическа подготовка. Владеенето на руски и английски език ѝ осигури достъп до съвременната разпознаваема литература в науката за образованието.

Заключение

Иваничка Николова Буровска е завършен специалист в областта на теорията и методологията на преподаването и обучението по природните науки в училище и в областта на образователната политика.. Тя владее съвременния научен инструментариум за провеждане на изследвания в модерната наука за образованието. Вече е в състояние сама да дефинира и решава изследователски задачи. Начинът, по който тя защити дисертационните си резултати в Учебно-научната лаборатория по химическо образование и история и философия на химията ме убеждава, че тя е готова да получи образователната и научна степен „доктор“. Препоръчвам на Почитаемото Научно жури да присъди на г-жа Иваничка Николова Буровска образователната и научна степен „доктор“.

Ст. София, 4 февруари 2016 г.

(проф. дхн Борислав Тошев)